

Jerzy Śleszyński

Uniwersytet Warszawski

Wydział Nauk Ekonomicznych

Warszawski Ośrodek Ekonomii Ekologicznej

Podatki środowiskowe i podział na grupy podatków wg metodyki Eurostatu

Wątpliwości i kontrowersje związane z
metodyką podatków środowiskowych

Projekt Eurostat&GUS

- Projekt: „*European Environmental Economic Accounts: Module for Environmental Taxes (EEEA Tax)*”
- Zadanie badawcze: „Opracowanie metodologii rachunku podatków związanych ze środowiskiem w zakresie alokacji wielkości zagregowanych w podziale na grupy podatków i rodzajów działalności wg NACE Rev.2”:
 - Etap I: podatki w podziale na grupy podatków
 - Etap II: podatki w podziale na płatników wg rodzaju działalności

Definicja podatku wg ESA 95

- Podatkiem jest obowiązkowa i nie dająca się uniknąć płatność w gotówce lub w innej formie nałożona przez rząd danego kraju lub instytucje Unii Europejskiej
- Nie ma ścisłej definicji podstawy opodatkowania dla podatków
- W ramach ESA 95 opracowana została lista wyliczająca podstawy opodatkowania dla podatków środowiskowych

Podatki wg Eurostatu

- Podatki: baza podatku zgodna z ESA 95, płatność bez świadczenia usługi lub płatność nie określona proporcjonalnie do prowadzonej działalności
- Podatki środowiskowe: podatki z tytułu negatywnego wpływu na środowisko w odniesieniu do fizycznej jednostki wpływu lub jej ogólnego zastępnika (*proxy*)
- Wyodrębnienie tylko czterech grup podatków środowiskowych

Grupy podatków środowiskowych

- Podatki od energii
- Podatki od środków transportu
- Podatki od zanieczyszczeń
- Podatki od zasobów naturalnych

Podatki energetyczne

- Przede wszystkim podatki od nośników energii: oleje opałowe, gaz ziemny, węgiel, energia elektryczna itp.
- Do tej grupy włączono podatki od produktów energetycznych użytkowanych w transporcie: benzyna, diesel
- Do tej grupy należą również podatki od emisji dwutlenku węgla

Podatki transportowe

- Podatki związane z posiadaniem i użytkowaniem pojazdów motorowych
- Również podatki dotyczące innych środków transportu, jak samoloty i statki
- Podatki towarzyszące usługom transportowym (np. chartery), o ile spełniają definicję podatków i definicję podatków środowiskowych

Podatki od zanieczyszczeń

- Podatki związane z pomierzonymi lub przewidywanymi zanieczyszczeniami wprowadzanymi do powietrza i wody (z wyłączeniem CO₂)
- Również podatki dotyczące gospodarowania odpadami stałymi i hałasu, o ile spełniają definicję podatków i definicję podatków środowiskowych

Podatki od zasobów naturalnych

- Podatki od eksploatowanych zasobów naturalnych (np. podatek górniczy, podatki od poboru wody i użytkowania lasów, flory i fauny)
- Wyłączone są podatki od ropy naftowej i gazu ziemnego oraz z tytułu posiadania ziemi; podany powód: ograniczona porównywalność krajowych danych z powodu uwzględniania renty zasobowej i innych różnic w systemach podatkowych państw

Problemy związane z metodyką

- Zaproponowane podejście różni się od stosowanych przez inne instytucje (np. OECD) lub używanych dotychczas w Polsce
- Kryteria kwalifikujące do kategorii podatków środowiskowych:
 - Szkodliwy wpływ w przeliczeniu na fizyczną jednostkę oddziaływania lub jej zamiennik (TAK)
 - Proporcjonalność należnej płatności (NIE) lub świadczenie usługi (NIE)

Kontrowersje [1]

- Metodyka zalicza podatki od paliw wykorzystywanych w transporcie do podatków energetycznych
- Metodyka eliminuje z rozważanych podatków zasobowych podatki związane z wydobywaniem ropy naftowej i gazu ziemnego
- Metodyka eliminuje z rozważanych podatków zasobowych podatki związane z posiadaniem ziemi

Kontrowersje [2]

- Metodyka dość arbitralnie rozstrzyga, co jest usługą (np. składowanie odpadów)
- Długa lista precedensowych przypadków granicznych (*borderline cases*), dla których brakuje jednoznacznych rozstrzygnięć
- Metodyka wymaga rozliczenia ulg podatkowych i zwrotów podatku
- Miejsce gromadzenia podatków nie ma rozstrzygającego znaczenia: skarb państwa czy fundusze celowe

Kontrowersje [3]

- Płatności związane z użytkowaniem środowiska, ale nie spełniające warunków stawianych podatkom środowiskowym, mogą zostać zaliczone do grupy płatności środowiskowych (*environmentally related payments*)
- Metodyka nie precyzuje, w jakim stopniu podanie tej informacji jest ważne w dalszej realizacji projektu

Dostępność krajowej informacji

- Identyfikacja wszystkich krajowych płatności, które mają związek z działalnością szkodliwą dla środowiska ma charakter pionierski
- Kategorie krajowych podatków nie są wewnątrznie jednorodne z punktu widzenia oddziaływania na środowisko
- Występuje bardzo duża liczba różnorodnych opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska

Problemy do rozwiązania [1]

- Identyfikacja podatków środowiskowych powinna skupić się tylko na kategoriach podatków o znaczącym wymiarze kwotowym
- Ten sam przedmiot opodatkowania może być zarówno surowcem jak i źródłem energii – w takich przypadkach potrzebna jest konsultacja z ekspertami z danej dziedziny

Problemy do rozwiązania [2]

- W przypadku niejednorodnej kategorii podatku trzeba dokonywać wyboru
 - Reguła „większościowa” zaliczania do jednej z czterech grup podatków nie jest precyzyjna i wymaga ilościowej weryfikacji
 - Potrzebne jest wypracowanie reguły klasyfikującej dla niejednorodnych kategorii podatków (dezagregacja podatku albo szacowanie udziału we wpływach)

Pytania do metodyki Eurostatu

- Dlaczego uwzględnia się tylko podatki związane z negatywnym wpływem na środowisko?
- Czy uzasadnione jest wyjątkowe i preferencyjne traktowanie podatków energetycznych?
- Kwestia interpretacji (pozytywna czy negatywna?) danych o wielkości i trendach podatków środowiskowych

Nowe kwestie problemowe

- Co jest ważniejsze: intencje ustawodawcy, czy rzeczywista rola podatku?
- Interpretacja opłat celnych (czy ważny jest tylko wpływ na środowisko krajowe?)
- Nie wspomina się o opłatach z tytułu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych
- Istotne mogą stać się opłaty za wydawanie zezwoleń na podstawie przepisów o GMO

Efekty realizacji projektu dla Polski

- W lutym 2014 roku Eurostat dokona oceny materiałów GUS obejmujących oba etapy projektu:
 - Etap I: krajowe podatki w podziale na grupy podatków środowiskowych
 - Etap II: kwoty krajowych podatków w podziale na płatników wg rodzaju działalności
- Po akceptacji Eurostatu możliwe będzie podanie do publicznej wiadomości listy podatków oraz danych liczbowych będących efektem realizacji projektu GUS

sleszynski@wne.uw.edu.pl